

Natur

Vandkvalitet og planter i åen

I 1960'erne gennemførte man udretning og uddybning af mange naturlige vandløb, også Kirkeå. Herved blev vandstanden i vandløbene sænket, og det gav mulighed for dræning af ådalene med henblik på dyrkning af disse. Det er denne afvanding og dræning, som har ført til okkerforurening, og den kan vare ved i måske 100 år. Endnu længere, hvis der drænes yderligere.

Okkerforureningen af vandløbene sker, når de tilføres opløst jern fra grundvandet eller ved afstrømning af drænvand fra jorder, der indeholder jern-svovlforbindelser. Ved afvanding af kalkfattige jorder bliver pyrit (et mineral som består af jern og svovl) iltet, hvorefter der frigives okker, som udvaskes til vandløbene. Okkerforureningen er størst i området vest for den jyske højderyg, fordi jorden her mange steder er rig på pyrit og samtidig sandet og fattig på kalk og andre basiske mineraler. De områder, som er mest udsat for okkerforurening ved dræning, er lavbundsgrunde med et højt indhold af jernforbindelser.

Foto: Thomas Lyng Petersen

Grødeskæring i Kirkeå

Kommunen foretager mindst mulig grønnskæring i Kirkeå, dels af hensyn til vandfaunaen, men også for at modvirke sommerens faldende grundvandsstand. Ved at holde vandstanden passende højt om sommeren mindskes iltningen af pyrit og dermed også næste vinters okkerforurening.

Grønnskæring skal helst ske selektivt og efter afblomstring, således at overvintrende grønscarter som f.eks. vandranunkel bevares i videst muligt omfang. Pindsvineknop, som kan danne store ansamlinger af lange, smalle undervandsblade, vokser hurtigt frem efter grønnskæring og fortrænger således ofte de mere langsomtvoksende grønscarter. Også derfor er det ikke altid hensigtsmæssigt at skære grønne maskinelt.

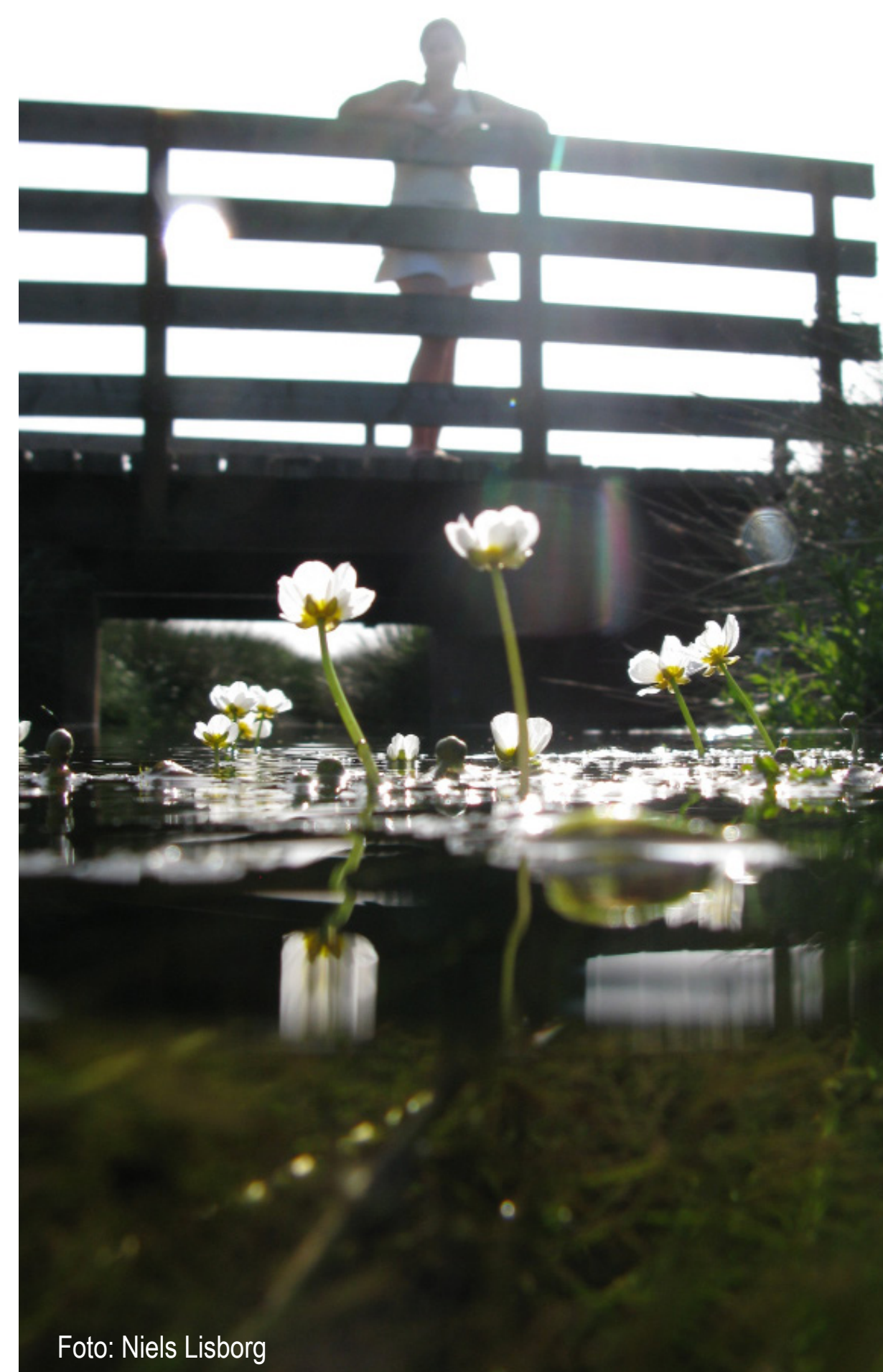

Foto: Niels Lisborg

Okkerbelastningen af vandløbene varierer over året. Den højeste koncentration af okker forekommer normalt i vinterhalvåret, hvor drænvandsafstrømningen er størst. Iltningen af pyrit er derimod størst ved den lavere grundvandsstand i sommermånedene, hvor afstrømningen og dermed også okkerbelastningen af vandløbene er lav.

Naturgenopretning med genslyngning af vandløbene med højere vandløbsbund, hvorved vandstanden i ådalen hæves til oprindeligt niveau, er en effektiv metode til at standse okkerforurening.

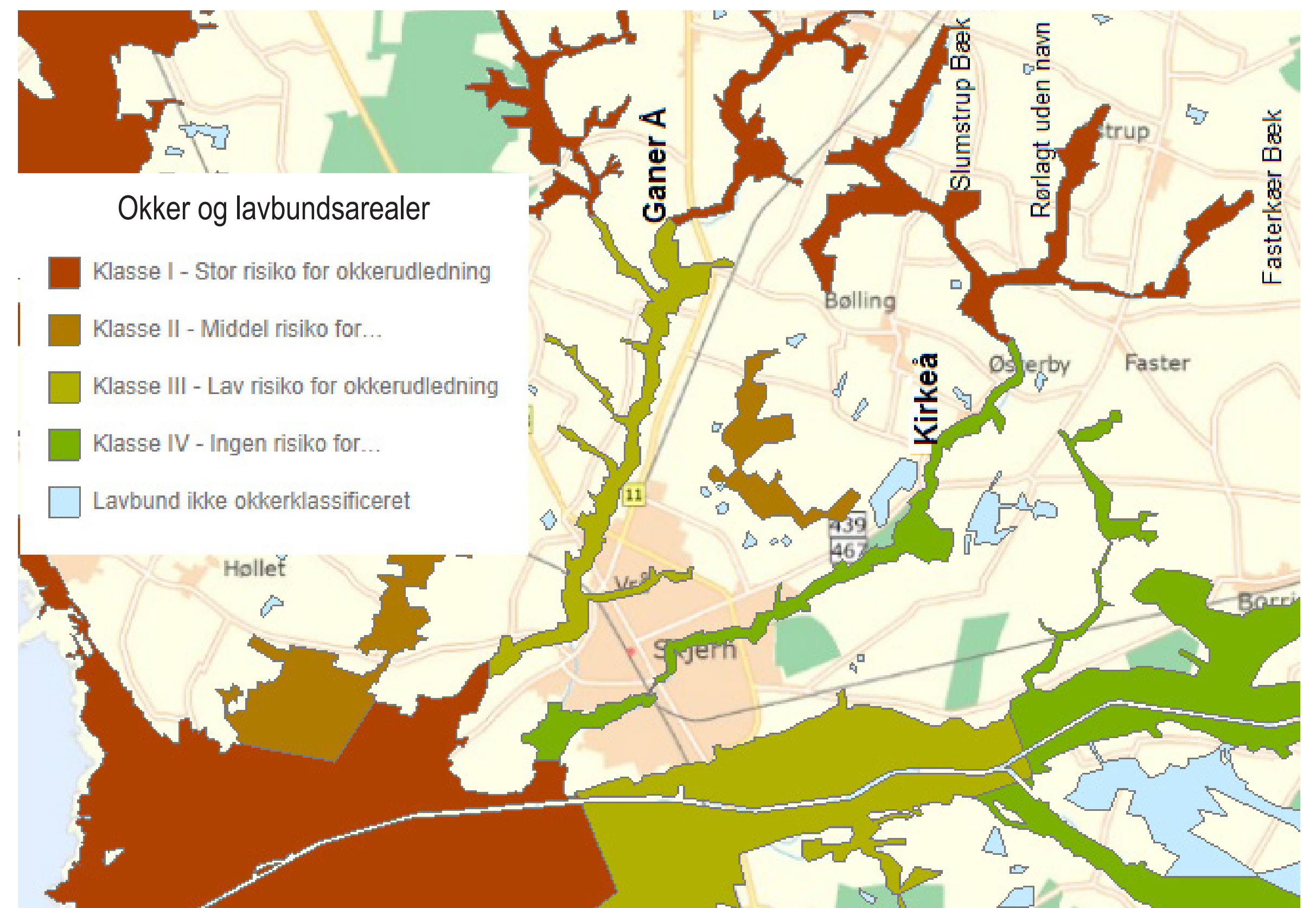

Foto: Niels Peter Jensen

Almindelig vandranunkel

Almindelig vandranunkel er udbredt i det meste af landet. Vandranunkel opfattes almindeligvis som en af de "gode" grønscarter på grund af dens mange positive funktioner i vandløbene.

Navnet ranunkel er afledt af det latinske ord rana = frø og henviser til, at mange af arterne i slægten lever samme steder som frøer, altså ved vand.

Almindelig vandranunkel blomstrer maj-august. Stængler med undervandsblade kan findes året rundt. Blomster bestøves normalt af insekter, men ved meget høj vandstand bliver blomsterne under vandet uden at åbne sig. Her bestøver blomsterne så sig selv.

Foto: Sabine Jensen

Foto: Sabine Jensen